erd en verbroken
or onze zielen tot
evens kon worden.
onze Catechismus
bolische handeling
het antwoord op
dat »Christus ons
chaam zoo zeker-
is geofferd en ge-
ijn oogen zie, dat
gebroken wordt.«
ndmaalsformulier,
zijn lichaam aan
gegeven heeft en
net dit zijn ge-
ls een iegelijk dit
ebroken wordt en
t zijn gedachtenis

an ook algemeen
od niet gebroken
r dat de Dienaar,
aanvangt en de
aangezeten zijn,
breekt. Hij laat
od niet over aan
nen, die bij het
verrichten, maar
broods zelf, om-
ele handeling is,
naar des Woords
De ouderlingen en
ter bij het Avond-
n, door de schotels
dat ze zijn rond-
geen brood vol-
rgen dat de voor-
gevuld, maar het
oort niet tot hun
ken wordt dit dan
of diakenen ge-

taat nog in ver-
het gebruik, dat
wijn in de bekers
cht wordt, die dit
het doophek, hetzij
dan deze gevulde
rzetten en na het
nieuw vullen. Dit
oud; reeds in de
m het voor; en het
m te hangen, dat
gd wordt, dat de
n om »de tafelen
van de tafel des
Avondmaal, ver-
dienen der tafelen
ler barmhartigheid
al is dit gebruik
t gezegd worden,
n het Avondmaal
cht doet komen.
n het brood heeft
naam, dat voor u
reformeerde Kerk
ken van het brood
handeling be-
ook van den
drinkbeker is het
n bloed, *dat voor*
oet daarom ook
loed van Christus
rgesteld, doordat
oor de oogen der
iet in de bekers.
aus noch in onze
moment genoeg-
omen. Terwijl er
rordt, dat Christus
voor ons aan het
ken, als wij met
brood des Heeren
olgt er niet, dat
zeker zijn bloed
ergoten heeft, als
en, dat de wijn
vergoten wordt,
dere gedachte is,
gegeven wordt. Het
n den drinkbeker
handeling wezen,
oogen stelt, dat
et kruis vergoten
of uitgieten van
der gemeente in
it vergieten van
oor oogen.
dus dit uitgieten
eker wel degelijk
elingen van het
ferande van Chris-
gen stellen, dan
t deze handeling
or een ouderling
plaats buiten het
d het zien kan,
g verricht moet
des Woords voor
Evenals het brood
wordt geplaatst
ls daarna bij het
chtbaar voor de
t, zoo behooren
op den Disch te
ens de kannen,
indt, en dan bij
door den Dienaar
n bekers te wor-
eel de gemeente
derlingen of dia-
de taak om na
g de bekers te
oorspronkelijke
wanneer de wijn
nieuw te vullen.
tot het geeste-
niets af en toe.
achtige gemeen-
loof oefenen, met
r ons verbroken,
ons vergoten is.
ge teeken dient
e zichtbaar ons
oort de symbo-
ook zoo volle-
men, niet alleen
rood, maar ook
wijn.

Een uniek geval.

Een onzer predikanten, Ds. W. Faber, verkeert in een zeer eigenaardige positie.

Als student eerst in de rechten studeerende, gaf hij zich vrijwillig op voor den legerdienst bij de reserve, waar hij het tot den graad van tweeden luitenant bracht. Later van studie veranderende en tot de theologie overgaande, omdat hij predikant wilde worden, werd hij van den militairen dienst niet ontslagen. Ernstige bezwaren scheen dit ook niet te zullen opleveren, want als reservist behoefde hij slechts enkele weken op te komen, en als predikant kon dit door hem in zijn vacantietijd worden gedaan. Geheel anders kwam de zaak echter te staan, toen de oorlogsmobilisatie alle reservisten onder de wapenen riep en ook Ds. Faber daardoor genoodzaakt werd zijne gemeente te verlaten en zijn ambtelijk werk geheel te laten stilstaan. Vooral nu dit reeds meer dan drie jaar duurde, werd dit een onhoudbare positie. Van eenige faciliteit of tegemoetkoming van de zijde van het legerbestuur, om hem met het oog op zijn gansch exceptioneele positie gelegenheid te geven toch zooveel mogelijk de bediening des Woords in zijne gemeente waar te nemen, was geen sprake. Een verzoekschrift aan den Minister om van zijn militairen dienst ontheven te worden, nadat hij dien drie jaar lang heeft vervuld, mocht niet baten. Thans heeft de classis 's-Gravenhage besloten deputaten naar den Minister van Oorlog te zenden, ten einde nogmaals op ontslag uit den dienst van dezen predikant aan te dringen. Mogen we de hoop uitspreken, dat dit verzoek thans een welwillend oor zal vinden en dat ook de mannen van politieken invloed van onze zijde dit verzoek bij den Minster zullen ondersteunen?

Van eenig werkelijk belang voor het leger kan natuurlijk het al of niet in dienst blijven van dezen predikant-luitenant niet wezen. De weerkracht van het leger zal er geen oogenblik schade onder lijden, wanneer hij uit den legerdienst ontslagen wordt. En waar de Minister telkens langdurige verloven of zelfs geheel ontslag uit het leger verleent met het oog op studie, of op den landbouw of omdat een invloedrijke Handelmaatschappij werkkrachten noodig heeft, daar is het toch waarlijk niet te veel gevraagd, dat deze zelfde gunst verleend wordt, waar het hier het belang eener Kerk geldt, die door deze langdurige afwezigheid van haar predikant zeer wezenlijke schade lijdt. Bovendien, al mag naar de letter der wet het in dienst houden van dezen predikant-luitenant gerechtvaardigd wezen, naar den geest der wet is het zeker niet, die juist aan de geestelijken en bedienaren van den godsdienst het privilegie schonk, dat zij op hun aanvraag van den militie-dienst zouden worden vrijgesteld.

Reorganisatie.

Ook van moderne zijde, waar men dusver het hardnekkigst aan de bestaande organisatie der Kerk vasthield, begint men allengs in te zien, dat deze organisatie niet deugt, een anachronisme is, een keurslijf, dat de gezonde ontwikkeling der Kerk eer belemmert dan bevordert. Zoo schreef Dr. Van Senden in *Omhoog* een artikel over de organisatie der Ned. Hervormde Kerk waarin hij er op wees, dat de onmacht dezer Kerk haar oorzaak niet alleen vindt in den richtingsstrijd in haar boezem, maar evenzeer in haar hoogst gebrekkige organisatie, waarvan een der ergerlijkste uitingen de samenstelling der Synode is. Hij dringt er daarom op aan, dat de vrijzinnigen nu eens zullen afzien van toch niet te verwerkelijken maatregelen als modus vivendi en evenredige vertegenwoordiging, en al hunne aandacht zullen wijden aan het vraagstuk der organisatie. De tegenwoordige organisatie is volgens hem een anachronisme, waarvoor het opkomend geslacht van de vrijzinnigen moeilijk meer dan een wreveligen glimlach zal kunnen overhebben. Wat noodig is, is dat een werkelijk vertegenwoordigend lichaam tot stand komt, en daartoe moeten ook de vrijzinnigen meewerken, zelfs al zou het gevolg daarvan wezen, dat de orthodoxen in zulk een Synode de meerderheid hadden en de modernen er uit dreven. En, om nog een ander getuigenis van moderne zijde aan te halen, Dr. Niemeyer kwam in een artikel in het *Weekblad voor Vrijzinnig Hervormden* eveneens met het voorstel, om tot een Synode te komen, die rechtstreeks door de Kerk zou gekozen worden en dat wel, omdat de tegenwoordige Synode, door de provinciale kerkbesturen gekozen, geen Synode, d.w.z. geen vertegenwoordiging van de Kerk is. Hij wil daarom de tegenwoordige Synode niet terstond afschaffen, maar haar als een soort bestuurscollege houden, dat tegelijk de rechtspraak zal uitoefenen, terwijl daarnaast dan de echte, door de Kerk zelf gekozen Synode komen zal, die den wetgevenden arbeid zal verrichten.

Natuurlijk verblijdt men zich van confessioneele zijde zeer over deze uitingen van moderne hand. Het artikel van Dr. Van Senden wordt in de *Gereformeerde Kerk* met warme sympathie begroet, en Prof. Dr. Slotemaker de Bruine jubelt in de *Nederlandsche Kerkbode*, dat wanneer modernen en confessioneelen het op dit punt eens zijn, men eindelijk uit het moeras zal komen. Volgens de *Nieuwe Rotterdamsche Courant*, waaraan we dit resumé ontleenen schreef hij:

„Het verbazende en verblijdende en moedgevende in Dr. Niemeyer's woord is de vierkante erkentenis, dat onze 'synode' geen synode is. Hier gaan nu opeens vrijzinnigen en confessioneel samen. Komt er dan toch licht?

De zaak staat namelijk zoo.

Wij kennen in onze kerk vertegenwoordigende en leiding-gevende lichamen naast elkaar. Natuurlijk, omdat beide noodig is. Voor de gemeente is dat de kerkraad, die een dubbele functie heeft; voor een classis is dat een classicale vergadering naast het classicaal bestuur; voor de provincie en de kerk ontbreekt de vertegenwoordiging en bestaat alleen het leiding-geven door provinciaal kerkbestuur en synodaal bestuur, genaamd 'synode'.

Niemeyer vraagt nu instelling van een wezenlijke synode, die den wetgevenden arbeid zal moeten verrichten, terwijl hij desnoods voorshands aan de tegenwoordige synode rechtspraak en bestuur wil laten.

Wij hebben er alweder niets tegen. Voor dit herstel van wat de Hervormde Kerk altoos tot 1816 heeft bezeten of gewild, hebben wij reeds jaren geleden in uitgewerkte voorstellen gepleit. Natuurlijk komt dan later de grootc vraag ter sprake, welk verband er wezen moet tusschen het vertegenwoordigend en het leiding-gevend lichaam; die kunnen niet zoo los van elkander blijven als b.v. thans classicale vergadering en classicaal bestuur of als — in de lijn van Niemeyer — synodale vergadering en synodaal bestuur. Doch dat is van later zorg.

De hoofdzaak is, dat er practisch overeenstemming bestaat tusschen vooruit-willenden in allerlei kring. Als die elkaar nu vinden, dan komen wij toch uit het moeras".

Wanneer Prof. Slotemaker de Bruine zegt, dat de aanneming van dit voorstel Niemeijer leiden zal tot een herstel van wat de Hervormde Kerk althans tot 1816 heeft bezeten, dan is dit in dubbelen zin onjuist. Vooreerst, omdat de Hervormde Kerk vóór 1816 niet bestaan heeft, daar ze eerst in dat jaar door een machtsdaad van den Souvereinen Vorst in 't leven is geroepen. Vóór 1816 bestonden alleen de *Gereformeerde Kerken*. En in de tweede plaats, omdat deze Geformeerde Kerken voor 1816 niet bezeten hebben een soort vertegenwoordigende colleges of synodes met wetgevende macht bekleed en daarnaast bestuurscolleges, die de regeering en de rechtspraak uitoefenden zooals Prof. Slotemaker de Bruine en Dr. Niemeyer willen, maar classen en synoden, die als vertegenwoordigers der Kerken de wetgevende, besturende en rechtsprekende macht uitoefenden. Permanente Synodale en Classicale besturen, zooals de Hervormde Kerk die bezit, bezaten de Gereformeerde Kerken vóór 1816 niet en wilden ze ook niet bezitten. Prof. Slotemaker de Bruine leze er Voetius maar eens op na.

Intusschen zijn dit slechts bijkomstige quaesties. De hoofdvraag is natuurlijk, of de hooggespannen verwachting zal vervuld worden, dat zulk een reorganisatie, waardoor aan de Hervormde Kerk een Synode, rechtstreeks door de Kerk zelf gekozen, geschonken wordt, de Hervormde Kerk uit het moeras zal helpen, waarin ze nu verzonken ligt.

We betwijfelen dit.

De krankheid, waaraan de Hervormde Kerk lijdt, zit veel dieper dan alleen in haar organisatie; ze heeft haar levensbeginsel aangetast; want het gaat niet om de vraag, of de Synode door hoogere besturen of rechtstreeks door de Kerk zal gekozen worden, wat ten slotte een formeele quaestie is, maar of de Synode weer buigen zal voor het *gezag van Gods Woord*.

Wat de Hervormde Kerk noodig heeft is daarom meer dan een reorganisatie van haar besturen; het is een *reformatie*. Een reformatie, die, evenals de reformatie der zestiende eeuw, wortelt in een geestelijk beginsel, opkomt voor het Koningschap van Christus over Zijne Kerk en met heiligen geloofsmoed alles wegneemt, wat met het Woord van God in strijd is.

Dat is de les, die het vierhonderdjarig gedenkfeest der Reformatie ons gebracht heeft.

Is die les reeds zoo spoedig weer vergeten?

Dr. H. H. K.

Kootwijks Scholen

In hartelijken dank ontvangen van den heer H. J. van Doorn te Zeist gevonden Unie-collecte *f* 2; Letter H. T. H. Z. te Apeldoorn *f* 5; Dr. G. H. van K. te Oppenhuizen *f* 3.

Telkens opnieuw moet ik het dringend verzoek om steun herhalen, want het wordt ons onmogelijk bij gebrek aan krachtigen steun, onze scholen langer in stand te houden.

Dat de Heere de harten neige dat is onze bede.

Ds. J. H. HOUTZAGERS, *Voorzitter.*

Leestafel.

BERG-OPWAARTS. Weekblad onder redactie M. C. BRONSVELD en H. C. HOGERZEIL. Met vaste medewerking van Dr. C. J. C. Burkens, R. Casimir, Dr. J. A. Cramer, H. W. Creutsberg; Dr. A. H. de Hartog, Prof. Dr. Ph. Kohnstamm, Dr. J. Lammerts van Bueren, Prof. Dr. Th. Obbink, P. Oosterlee. J. F. Schaaf, J. Jac. Thomson en anderen.

IJzer en Leem.

Aan dezen pakkenden titel van een, ons ouderen, welbekende rede van DR. KUYPER dacht ik, toen ons het eerste proefnummer van dit nieuwe weekblad werd toegezonden, en óok, nu wij het derde en laatste proefnummer ontvangen, wil dat »IJzer en Leem« mij niet uit den zin.

BERG-OPWAARTS toch streeft eenzelfde doel na als het maandschrift OMHOOG en de SYNTHESE-reeks. Het wil eenheid, verbinding tusschen de verschillende richtingen onder hen, die zich Christenen noemen. Dit blijkt reeds uit de namen der heeren Redacteuren en Medewerkers. De Redacteur M. C BRONSVELD, om iets te noemen, was nog kort geleden Evangelist der »Vereeniging voor inwendige Zending in Noord-Holland«, maar heeft, omdat hij niet langer »de noodige waardeering voor den richtingsstijd« voelde, zijn betrekking neergelegd. En te midden van de vele, met dit beoogde doel der eenheid zoo ongeveer niets te maken hebbende artikelen, komt dat doel ook onverholen uit in het volgende bladvullinkje op p. 2 van No. 2, hetwelk ontnomen is aan de Verzamelde opstellen van Jan Ligthart:

— Ben jij modern? vroegen sommigen me. »Ik dacht dat je orthodox was.«

Vreemde vraag.

Wat ik ben?

Ik wou dat ik *iets* was — een christen bijv., een goed christen.

Dat was me genoeg.

Maar ach, het is zoo'n ontzettende toer een waarachtig christen — zoo een in wien Jezus een discipel zou zien — te zijn, dat ik aan het modern of orthodox nog lang niet toe ben." —

Dit teekent.

En ook teekent in het redaktioneele stukje waarmee No. 1 begint:

»Wij willen luisteren naar den roep van ieder, die omhoog gaat. Want het leven in de opwaartsche lijn is altijd christelijk.«

Wel heeft dit laatste, met zijn *altijd*, bijster veel van phraseologie, immers ook het leven in de zigzag-lijn met zijn nu eens hemelhoog juichen en dan weer ten doode bedroefd, of, zooals een Belijdenisschrift onzer Kerken het psychologisch-religieus zooveel dieper uitdrukt, waar het spreekt van die wisselingen in het gemoedsleven van den christen tusschen een toestand »zoeter dan het leven« en een »bitterder dan de dood« bij nu eens »de aanschouwing«, dan weer »de verberging van het aanschijn des verzoenden Gods«, — ook het leven in de zigzag-lijnen is christelijk.

Maar die twee zinnetjes saam genomen teekenen toch.

Wij, zoo spreekt daarin de Redactie, en dit, zeer waarschijnlijk, óok namens haar staf van Medewerkers, wij, strevers naar verbinding, naar eenheid tusschen de verschillende richtingen onder hen, die zich christenen noemen; wij willen luisteren naar de roepstem van ieder die in dien roep het EXCELSIOR! doet hooren en daarbij, omdat hij, als een PLATO onder de Grieken, vast overtuigd is van de realiteit eener nog andere wereld dan die welke het oog ziet en de hand tast, ook idealist *is*.

En zeker, daarin komen dan alle richtingen onder hen, die zich Christenen noemen, maar ook onder hen, die zich Joden, Mohammedanen of Heidenen noemen, mits in hen de kiem der religie niet verstikt is, overeen.

In de geschiedenis der religies vindt men dan ook het, voor de eenheidsbeweging nog altijd zoo leerzaam geval van dien Grootmogul AKBAR, die in zijn tijd, evenals nu de heer M. C. BRONSVELD, voor den richtingsstrijd de noodige waardeering miste en daarom aan zijn hof Mohammedaansche, Indische en ook de Christelijke religie in een nieuwe door hem gemaakte religie, de DIN-ILÂHI, vereenigde.

'n Geval zoo leerzaam omdat dit maakwerk, kort nadat AKBAR in 1605 gestorven was, weer uiteen viel. En dat moest wel, want de verschillen tusschen de religies, die hij tot één had trachten te brengen, waren zooveel grooter dan haar overeenkomsten. Zij hechtten niet de een aan de ander, gelijk als zich ijzer met leem niet vermengt.

Nu is het wel waar, dat zij, die als de Redacteuren en Medewerkers van BERG-OPWAARTS thans ten ontzet de eenheid tusschen de richtingen nastreven, wijl zij daarbij bepaaldelijk op het oog hebben de richtingen onder hen, die zich christenen noemen en, nog meer bepaald, enkel in de protestantsche wereld, een doel trachten te bereiken minder omvangrijk dan dat hetwelk AKBAR zich stelde, maar ook het streven naar dit meer bescheiden doel kan op niet anders uitloopen dan op een maakwerk, hetwelk bestemd is in afzienbaren tijd weer uiteen te vallen.

Spreekt men toch op het gebied van religie van »richtinge, dan meent men daarmee het richten van zijn denkend-ik, op wat is boven of achter de dingen deze wereld, die het oog ziet en de hand tast. Want wel is de religie, ook de christelijke religie, niet alleen maar een zaak van ons denk-, maar ook van ons gemoeds- en wilsleven, maar de algemeen menschelijke behoefte aan kennen van wat achter deze wereld ligt kan toch alleen door ons denken bevredigd, al wordt zij ook eerst bevredigd wanneer hetgeen wij daaromtrent kennen, tevens bevredigt ons gemoed.

Komen nu al ook de richtingen onder hen, die zich christenen noemen, hierin overeen, in de middelen om tot die kennis te komen, verschillen zij echter.

Hier toch richt het denkend-ik zich op de Schrift als het in deze wereld van dwaling gegeven beginsel waaruit de kennis van den eenig waarachtigen God en JEZUS CHRISTUS, dien hij gezonden heeft, opkomt. Daar, wel niet op de Schrift zelf als het Woord of de Openbaring van God, maar toch op de religieuze ervaringen waarvan getuigen de Godsmannen wier woorden ons in de Schrift bewaard zijn, en onder hen dan Jezus bovenal, en in welke getuigenissen het dan een correctief of verbeteringsmiddel, een norm of richtsnoer voor zijn eigen religieuze ervaringen vindt. En eindelijk, onder de bekoring van de evolutie-hypothese en daarom zoowel in de getuigenissen van Jezus als van de andere Godsmannen, die in de Schrift optreden, niet meer ziende dan een lageren trap in de ontwikkeling der religie, al erkent het ook gaarne, dat in die getuigenissen meer of minder elementen van waarheid vervat zijn, — richt ginds het denkend-ik voor zijn kennen van de religieuze waarheid, als een hoogeren trap van ontwikkeling, zich op wat, met name sedert de vorige eeuw, de heroen eener van de Schrift geëmancipeerde wetenschap en wijsbegeerte als waarheid verkondigd hebben.

Voorstanders van elk dezer drie richtingen, waarvan de laatste, zonder tegenspraak uit te lokken, wel als de »Moderne« is aan te duiden, zullen, wanneer zij althans geen Pilatus-ziel hebben, vast staan in hun overtuiging, dat zij tegenover de andere twee richtingen het eenig doeltreffend middel aanwenden om tot kennis der waarheid te komen.

Een overtuiging nu heeft men lief, en wie haar aantast bestrijdt men. Daarom kan ik dan ook in dat „niet langer met waardeering over den richtingsstrijd schrijven of spreken« niet anders zien dan verslapping van overtuiging. Maar ook wanneer ik daarin moet zien, gelijk bij sommige Ethischen, die aan de einheidsbeweging meedoen, de *soif des ames*, den drang der christelijke liefde om hen, in wie zij geen christenen meer vermogen te zien, opdat ook hún ziel niet verderve maar leve, christen te doen worden, dan komt mij toch de wijze waarop zij dit trachten, verre van onbedenkelijk voor. Wanneer ik mijn medemensch zijn lippen onwetend aan een gifdrank zie zetten, beweeg ik hem toch niet met den levenwekkenden wijn het doodend gif te mengen, maar ik rust niet vóór dat hij weet waaraan hij toe is.

Maar, afgezien ook van de methode dunkt mij heel het bedrijf der eenheidsbeweging, als AKBARS poging eene, die, zij het ook goed bedoeld, op teleurstelling moet uitloopen.

Het eigenaardige toch van de christelijke religie is niet maar het middelaarsgeloof, want dat ontbreekt zelfs niet in sommige heidensche religies, maar het Geloof, dat JEZUS CHRISTUS de Middelaar is tusschen God en de menschen.

Dit Geloof nu wordt door de Modernen van alle schakeering niet geloofd. Niet door de oudere generatie onder hen, bij wie, onder de suggestie der mechanische *natuur*beschouwing, dere al meer ook tot *wereld-* en *leven*sbeschouwing was geworden en die zich toch nog christenen noemden en noemen, ook al had zelfs een hunner heroen, D. F. STRAUSZ, op het einde van zijn leven, de vraag: »*Zijn wij nog christenen?*« ontkennend beantwoord.

En dit Geloof wordt evenmin geloofd door die jongere generatie onder de Modernen, welke zich in onze dagen als de »Vrijzinnige« aandient. Want wel rekenen zij, bij hun krachtig verzet de mechanische *natuur*beschouwing ook tot hun *wereld-* en *leven*sbeschouwing te maken, met de geweldige realiteit van de *zonde* en is *genade* hun een zielsbehoefte, maar de van zonde verlossende genade Gods zoeken zij niet bij en in den Middelaar JEZUS CHRISTUS.

Zeker, hoewel de eenig waarachtige God niet verre is van allen, die om Hem te kennen Hem zoeken en Hij zoekt wie in geest en waarheid Hem aanbidden, is toch de eenige weg waarin en God en mensch elkander vinden, naar zijn eigen getuigenis, JEZUS CHRISTUS. Juist daarom is dan ook het trachten naar eenheid tusschen »allen die God zoeken« maar niet in dezen weg, en hen, die in dezen weg Hem gezocht en gevonden hebben, een hopeloos streven om tegendeelen te verbinden, tusschen welke geen eenheid *is*.

Ook dit is, waar men het schijnbaar bereikt heeft, een maakwerk waarince het gaat als het ging met de voeten van NEBUKADNEZAR's droombeeld, die waren »ten deele van ijzer en ten deele van leem.«

IJzer is eenmaal ijzer en geen leem, en leem is eenmaal leem en geen ijzer en »gelijk als zich ijzer met leem niet vermengt«, zoo ook niet de zoo even genoemde tegendeelen.

Het hecht niet.

*

Een droombeeld, een hersenschim, een idool is wat nastreeft de eenheidsbeweging, waarvan dit weekblad BERG-OPWAARTS weer een nieuw symptoom is.

Een idool, waarvan al vóórlang wij, Gereformeerden over het geheel ons bewusztzijn hebben gesuiverd. Dan, wijl de eenheidsbeweging onder ons volk thans zóó hevig heerscht dat er zelfs Kerkgenooten onder ons door worden aangestoken, achtte ik het niet overbodig bij de verschijning van BERG-OPWAARTS wat lang stil te staan.

Er schuilt toch voor een Gereformeerde, die te dicht in aanraking komt met deze beweging, een gevaar.

Vooral wanneer hij wat zwak staat in zijn Kerkgeloof.

Een soortgelijk gevaar als voor een antirevolutionair, die geïnfecteerd door de bacillen der Sociaal-democratie, straks al bedenkelijker de »Bauernfarbe: groen-rood, gaat vertoonen, om, bij verder doorziekten, heel niet meer groen, maar wasch echt rood te zijn.

Juist als de rijpende tomaten. G.

Uit de Pers.

In de *Rotterdamsche Kerkbode* schrijft Dr. A. Kuyper over de Zending onder de Joden het volgende artikel, dat van historische studie getuigt:

De Gereformeerde Kerken drijven Zending niet alleen onder de Heidenen en Mohammedanen, maar ook onder de Joden. Daarom is het noodig ook af en toe eens bij die bijzondere Zending stil te staan.

Dikmaal wijden wij eens iets meedeelen uit de geschiedenis van de Jodenmissie. Het is zoo, ook die Zending heeft haar geschiedenis. Zij dateert niet van den laatsten tijd, maar is zoo oud als de nieuw-testamentische Kerk zelve is.

Het is bekend dat Justinus Martyr en Tertullianus, autoriteiten uit de oude kerkgeschiedenis, voor haar geijverd hebben en de Zending onder de Joden als een bijzondere taak der Kerk beschouwden. Tertullianus deed persoonlijk aan deze Zending mede, en hij deed dat door met de Joden te debatteeren.

Ten tijde van de middeleeuwen heeft deze Zending zelfs een vrij hooge vlucht genomen. Men werkte naar drieërlei methode: door beloning, door geweld, door strijdcolloquia. Daar zijn tijden geweest waarin men aan de Joden, als zij tot het Christendom wilden overkomen, rijke geschenken gaf, en ook tijden waarin met hen als het ware met het zwaard tot het Christendom heeft willen drijven. Maar de Dominicanen, een Roomsche orde die zich bijzonder voor de Zending onder de Joden interesseerde, en waarvan velen als Zendeling onder de Joden arbeidden, traden met hen in debat, hielden geleerde gesprekken met hen en schreven wetenschappelijke werken. En deze Dominicanen hebben vroeger veel succes gehad, want vele aansienlijke Joden hebben door hun arbeid met het jodendom gebroken. En het eigenaardige was dat vele Joden, door de Dominicanen tot bekeering gebracht, zelven optraden als zendelingen onder hun eigen volk.

We lezen dat, om van deze Zending eens iets mee te deelen, dat in Tordosa twee Dominicanen disputeerden met acht van de geleerdste rabbijnen in Spanje. Het was in het jaar 1414. Er hadden 68 zittingen plaats, gedurende welke het debat tusschen die Dominicanen en de Rabbijnen gevoerd werd. En het gevolg was dat 20000 Joden gedoopt werden.

Dat zal wel niet alleen en uitsluitend tengevolge van het debat geweest zijn, want het is bekend dat in Spanje hevige en bloedige Jodenvervolgingen hebben plaats gehad, en dat juist in het jaar 1414 een exodus van 200000 Joden naar Afrika heeft plaats gehad. Spanje heeft zijn beruchte Inquisitie ook tegen de Joden gebruikt. In het jaar 1481 werden er alleen in Sevilla 2000 Joden verbrand, en werden 300000 Joden uit Spanje verbannen.

In Frankrijk zijn de Joden ten tijde van de middeleeuwen zwaar vervolgd geweest. Op tal van plaatsen werden de Joodsche boeken in het openbaar verbrand, en herhaaldelijk werd een algemeene moord onder hen uitgevoerd.

In Italië waren de Joden verplicht eens in de maand een Christelijke prediking betrij in de kerk betrij in hun eigen Synagoge bij te wonen. Een instelling die in meerdere landen van Europa voorkwam en geduurd heeft tot in de achttiende eeuw. Op het Carnaval werden de Joden in Italië aan ongelooflijke verachting en aan publieke mishandeling prijsgegeven.

In Duitschland heeft men in de middeleeuwen menigmaal geprobeerd de Joden door geweld tot bekeering te brengen, en ze daarbij vaak ook gruwelijk vervolgd. Later hebben de Pietisten en vooral de Hernhutters zeer veel voor de Zending onder de Joden gedaan, en op dat gebied zich bijzonder verdienstelijk gemaakt, en rijken zegen gezien.

In Engeland, waar men altoos een bijzondere voorliefde voor het Joodsche volk en voor de Zending onder de Joden had, — misschien wel omdat men er zoo graag gelooft dat het Engelsche volk de nakomelingen zijn van de Tien Stammen — werden de Joden eerst in bijzondere bescherming genomen, maar ten gevolge van hun handelsmanieren en woekerbedrijf werden ze in 1290 uit Engeland verdreven.

Alleen in Nederland hebben de Joden een vrij verkeer gehad. En zij die uit Frankrijk, Engeland en Duitschland verdreven waren, hebben in ons vaderland een veilige schuilplaats gevonden, al was in sommige steden, met name Utrecht, hun het verblijf ontzegd.

Eerst tegen het einde der 18de eeuw kon men zeggen dat in West-Europa de Joden geëmancipeerd zijn en het vrije verkeer in het volksleven van Europa hebben verkregen. Dit leidde er als vanzelf toe, dat de Zending onder de Joden van dien tijd af meer op normale wijze gedreven werd. Er kwam een einde aan maatschappelijke achteruitzetting en brutal geweld. Men werkte meer in den weg van onderwijsing en overtuiging.

Het meest wordt voor die Zending door Engeland gedaan, en wel door de Schotsche kerk, Presbyterianen en Dissenters zenden hun boden uit door de geheele wereld tot bekeering der Joden. Maar ook in Duitschland heeft die Zending de liefde van veler harten, en Franzsch Delitzsch heeft zich bijzonder verdienstelijk gemaakt voor de Zending onder de Joden door, te geven het uitnemendste hulpmiddel, namelijk een meesterlijke vertaling van het Nieuwe Testament in de Hebreeuwsche taal.

Officieele Berichten.

Vrije Universiteit.

De afgeloopen week gaf wel aanleiding om de verwachting, dat de aangevangen actie nog lang zal voortgaan, te versterken.

Aan het te kort werd weer eens de aandacht geschonken.

In Pernis werd door Ds. Anken daarvoor een inzameling gehouden.

Voor het Studenten Studiefonds werd in Krimpen eene hulpvereeniging opgericht. Als bestuur dezer hulpvereeniging werd Mej. H. Esmeyer als presidente, Mej. R. J. Brouwer als secretaresse en Mej. G. A. Scheurer als penningmeesteresse aangewezen.

Niet genoeg kan het groot belang van het Studiefonds worden aanbevolen. Zeker, de behoefte aan bedienaren des Woords is zeer groot, maar ook moet vaak hulp worden verleend aan jonge mannen die voor de rechtgelovigheid, de letteren en de geneeskunde zijn ingeschreven.

Voor den cursus 1917-18 zijn uit dat fonds beurzen verleend, en wel aan 20 die voor de Theologie, 2 die voor de letteren en 1 die voor de geneeskunde zijn ingeschreven. Het aantal Juristen en Litteratoren zou hooger zijn, indien niet door de gunstige bepaling van de Hooger Onderwijswet onder het ministerie-Kuyper aangenomen, aan een zevental een Rijksbeurs werd verleend. Toch blijft de nood van het Studiefonds aanhouden en moet er jaarlijks op p.m. *f* 6000 kunnen gerekend worden.

Gelukkig dat in de laatste jaren het Studenten-Studiefonds een krachtige steun verleent, en ook dit jaar op eene verhoogde inkomst mag worden gerekend.

Indien ieder lid of contribuant zijn contributie met *f* 0.25 per jaar verhoogde, zou het Studiefonds voldoende inkomen hebben om aan de aanvragen te voldoen. Dat deze eisch niet te hoog is, wordt bewezen door de plaatsen waar eene hulpvereeniging werkzaam is. Den Haag stortte dit jaar *f* 152.50 en Utrecht *f* 130 bij een aantal contribuanten van respectievelijk 314 en 312.

Buitenland.

Gemengd Nieuws.

Kindermoord tot bevrediging der godheden. Een dagblad dat te Calcutta verschijnt, meldde dezer dagen, dat drie moeders en haar Goeroe (Godsdienstleeraar) vervolgd zijn, omdat zij twee kleine jongens hadden gedood. De moord was gepleegd door twee vrouwen op aandrijven van haar Goeroe, welke haar verzekerd had, dat als de kinderen als vleesch aan de Goden waren geofferd, deze opnieuw levend zouden worden. De jury die over deze vreeselijke zaak had te oordeelen, sprak uit, dat de Goeroe en de moeder der kinderen schuldig waren aan moord.

Herdenking der reformatie in Engeland. Een Engelsch blad *The Christian* klaagt er over, dat de gedachte om het vierde eeuwfeest der reformatie te vieren, door velen met weinig ingenomenheid is begroet, omdat de reformatie uit Duitschland afkomstig is. Anderen hebben zich wel niet tegen een herdenking van de reformatie verklaard, maar waren er toch ook niet enthousiast vóór. Wij vermoeden, dat hier niet alleen afkeer van Duitschland en van alles wat uit Duitschland kwam in het spel is, maar ook een tegenzin in datgene, wat de reformatie gewrocht heeft. Immer bijna een eeuw lang is men in Engeland aan het werk geweest, om datgene wat de reformatie bracht, te niet te doen. En dat niet zonder resultaat. In de Episcopaalsche of Engelsche Staatskerk krijgt het Ritualisme steeds meer de overhand, en zij die deze richting zijn toegedaan, trachten het werk der reformatie ongedaan te maken om op Roomsche paden te wandelen. WINCK L.

Voor Kinderen.

VELERLEI WEGEN.

XIII.

DE GASTEN.

Mijn eerste gedachte toen ik Mevrouw Jansens zag was — zelfeuchtig genoeg — aan het mijne. De gedachte kwam namelijk bij mij op, of het mooie halssnoer ook van mevrouw kon afkomstig zijn of door mijnheer eerst voor haar bestemd. Het laatste bleek naderhand zoo te zijn.

Trotsch was mevrouw in het geheel niet. Haar gebrek was naast de pronkzucht een zekere luiheid. Liefst voerde zij niets uit dan zich bemoeien met allerlei kleinigheden en dingen die haar niet aangingen. Zij was jegens iedereen vriendelijk, babbelde met elk, en scheen zich zeer te verbazen, dat oom en tante hiervan niet gediend waren. Toch was dit zoo. Na een dag of wat had mevrouw het zelfs geheel bij tante verbruid, door haar pogen om in alle kamers, tot alle hoeken en in de keuken, de keuken vooral, door te dringen. Wel ging dit alles in vriendelijkheid, maar de vrouw des huizes was zoo min van mevrouw Jansens als van haar gesnap gediend. Op een avond hoorde ik zelfs, hoe tante aan oom voorstelde het echtpaar de huur op te zeggen.

Oom echter was daartoe nog niet dadelijk genegen, en dat was maar goed ook. Want twee dagen later gebeurde er iets, hetwelk toonde dat mevrouw niet alleen haar tong maar ook haar oogen uitnemend wist te gebruiken. In de huiskamer hing namelijk een groote, onderwetsche lamp, lastig in het gebruik en bijna opgesleten. Meer uit gemakzucht dan uit nood had men zich dusver met deze lamp beholpen.

Mevrouw Jansens merkte hoe de zaken stonden, en op een goeden dag kwam uit Kaapstad een groote kist, waarin een prachtige lamp zat. De toelichting bij de komst van dezen lichtdrager gaf de heer Jansens zelf. Zijn vrouw, zeide hij, was zoo dankbaar voor de goede ontvangst hem en haar hier te beurt gevallen, dat zij een klein bewijs van erkentelijkheid wou geven. 't Was werkelijk een prachtig geschenk, en oom en tante konden dan ook moeilijk anders doen dan een vriendelijk gericht zetten en beleefd dank zeggen. De lamp deed al aanstonds zulke goede diensten, dat de vrede tusschen de beide vrouwen geteekend werd mits mevrouw buiten de keuken bleef, wat zij wel niet beloofde maar toch deed.

Zelden heb ik twee menschen gezien, die zoo weinig bij elkaar schenen te passen, als mijnheer en mevrouw Jansens, en dit zoowel naar het uiterlijk als naar den geest. Ik heb daarvan